

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. sausio 26 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Artūro Driuko, Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas) ir Andžej Maciejewski,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „CRT Partner“ ir atsakovo E. S. kasacinius skundus dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. balandžio 12 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „CRT Partner“ ieškinį atsakovui E. S., trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų E. M., dėl papildomo susitarimo prie darbo sutarties pripažinimo negaliojančiu ir atsakovo E. S. priešieškinių ieškovei uždarajai akcinei bendrovei „CRT Partner“, trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų E. M., dėl išeitinės kompensacijos ir netesybų priteisimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių darbdavio ir darbuotojo sudaryto papildomo susitarimo prie darbo sutarties pripažinimą negaliojančiu, netesybų, bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė UAB „CRT Partner“ kreipėsi į teismą prašydama panaikinti Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus darbo ginčų komisijos (toliau – ir Darbo ginčų komisija) 2021 m. rugpjūčio 30 d. sprendimą Nr. DGKS-3576, kuriuo nuspręsta išieškoti darbuotojo (atsakovo E. S.) naudai 33 120 Eur (neatskaičius mokesčių) išeitinę kompensaciją, pripažinti negaliojančiu jos ir atsakovo (darbuotojo) 2021 m. kovo 25 d. sudarytą papildomą susitarimą prie darbo sutarties Nr. 23, priteisti iš atsakovo bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovė nurodė, kad atsakovas įmonėje nuo 2019 m. vasario 25 d. ėjo pardavimų vadovo pareigas. Darbo sutartis su atsakovu buvo nutraukta 2021 m. liepos 8 d. šalių susitarimu atsakovo iniciatyva, su atsakovu paskutinę jo darbo dieną buvo visiškai atsiskaityta. 2021 m. liepos 12 d. ieškovė gavo atsakovo elektroninį laišką dėl užmokesčio pagal papildomą susitarimą išmokėjimo. Patikrinus įmonės dokumentus buvo pastebėta, kad su buvusiu ieškovės įmonės vadovu trečiuoju asmeniu E. M. nesąžiningai veikę asmenys sudarė daugybę susitarimų, kuriais buvo siekiama prieš direktoriui paliekant įmonę iš jos reikšmingai pasipelnę: trečiajam asmeniui E. M. lojaliems darbuotojams išmokėtos vienkartinės premijos (atsakovui skirta 4 600 Eur), su E. M. lojaliais darbuotojais sudaryti papildomi susitarimai prie darbo sutarčių, nustatantys 8 mėnesių išeitinę kompensaciją, nepriklausomai nuo darbo sutarties nutraukimo pagrindo.
4. Ieškovė pabrėžė, kad papildomas susitarimas jai yra akivaizdžiai nenaudingas ir prieštarauja jos tikslams, papildomo susitarimo šalys buvo nesąžiningos. Ieškovė siekia, kad papildomas susitarimas būtų pripažintas negaliojančiu pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.82 straipsnio nuostatas. Be to, papildomas susitarimas turėtų būti pripažintas negaliojančiu ir pagal CK 1.91 straipsnį, nes jis savo esme yra piktavališkas susitarimas.
5. Atsakovas pateikė priešieškinių, kuriame, nesutikdamas su Darbo ginčų komisijos sprendimu, prašo priteisti jam iš ieškovės 63 200 Eur išeitinę kompensaciją pagal papildomą susitarimą, netesybas ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

6. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2022 m. sausio 17 d. sprendimu ieškinį atmetė, atsakovo priešieškinių tenkino; priteisė iš ieškovės atsakovui 63 200 Eur (neatskaičius mokesčių) išeitinę išmoką, 20 000 Eur (atskaičius mokesčius) netesybas, 13 878,70 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą; iš ieškovės trečiajam asmeniui E. M. 3732,85 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, o valstybės naudai – 676 Eur žyminį mokestį ir 11 Eur procesinių dokumentų siuntimo išlaidų atlyginimą.
7. Teismas nustatė, kad 2021 m. kovo 25 d. šalys sudarė papildomą susitarimą, pagal kurį, nutraukus darbo sutartį nepriklausomai nuo nutraukimo priežasčių, darbdavė (ieškovė) darbuotojui (atsakovui) įsipareigojo išmokėti 8 mėnesių išeitinę išmoką. Lietuvos Respublikos darbo kodekse (toliau – ir DK) didžiausias išeitinės išmokos dydis įtvirtintas 59 straipsnyje ir yra lygus 6 mėnesių darbuotojo vidutinio darbo užmokesčio dydžiui. Teismas pripažino, kad šiuo atveju papildomai dviem vidutinio darbo užmokesčio dydžiais, nei įtvirtintas maksimumas DK, buvo pagerinta darbuotojo padėtis, o tai pagal DK 33 straipsnį yra leidžiama.
8. Teismas nepritarė ieškovės argumentams, kad papildomas susitarimas prieštarauja darbdavės teismumui ir yra piktavališkas susitarimas, todėl turėtų būti pripažintas negaliojančiu CK 1.82, 1.91 straipsnių pagrindais. Teismas konstatavo, kad šalių susitarimas (dėl 8 mėnesių išeitinės išmokos darbuotojo atleidimo iš darbo atveju) su tokios kompetencijos ir tokios svarbos imonei darbuotoju (pardavimu vadovu, kuris kartu nuo 2020 m. liepos mėn. buvo perėmęs prieš tai UAB „Infomedia“ vykdytas nuotolinio klientų aptarnavimo centro funkcijas visa para septynias dienas per savaitę, taip sumažindamas įmonės veiklos sąnaudas, taip pat kuris aktyviai prisidėjo prie išmaniojo atsiskaitymo už degalus sistemos veiklos tobulinimo, klaidų taisymo) pagal tuometinę įmonės finansinę padėtį (per metus ženkliai išaugusias įmonės pardavimo pajamas, pelno prieaugį) ir plėtojamus planus dėl įmonės akcijų pardavimo buvo visiškai teisėtas, pagrįstas ir logiškas, naudingas ne tik darbuotojui, bet ir darbdavei, atitinkantis įmonės tikslus.

9. Teismas nurodė, kad, priešingai nei teigia ieškovė, tiek atsakovas, tiek trečiasis asmuo E. M. sąžiningai atliko savo darbinės pareigas įmonės labui, veikė įmonės interesais, buvo lojalūs (priešingų įrodymų byloje nėra).
10. Teismas pripažino, kad ieškovė, atleisdama atsakovą iš darbo, neteisėtai ir nepagrįstai neišmokėjo jam priklausančios išeitinės išmokos pagal teisėtai šalių sudarytą papildomą susitarimą. Todėl atsakovo reikalavimas priteisti iš ieškovės 63 200 Eur (8 mėn. × 7900 Eur) (neatskaičius mokesčių) išeitinę išmoką yra pagrįstas.
11. Kadangi atsakovo atleidimo iš darbo dieną ieškovė tinkamai su atsakovu neatsiskaitė – neišmokėjo jam 63 200 Eur (neatskaičius mokesčių) išeitinės išmokos, nors pagrindo jos neišmokėti nebuvo, susitarimo dėl vėlesnio atsiskaitymo šalys sudariusios nebuvo, teismas, vadovaudamasis [DK 147](#) straipsnio 2 dalimi, nenustatė atsakovo kaltės dėl neatsiskaitymo su juo laiku, laikė pagrįstu atsakovo prašymą priteisti jam iš ieškovės netesybas. Spręsdamas dėl netesybų dydžio, teismas įvertino atsakovo darbo įmonėje trukmę, gauto darbo užmokesčio dydį, skolos dydį, neatsiskaitymo laikotarpį, bylos nagrinėjimo trukmę, ir nusprendė, kad teisingas, sąžiningas, protingas ir proporcingas iš įmonės darbuotojui priteisiamas netesybų dydis yra 20 000 Eur (atskaičius mokesčius).
12. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2022 m. balandžio 12 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. sausio 17 d. sprendimą.
13. Kolegija nurodė iš esmės pritarianti pirmosios instancijos teismo sprendime nustatytoms bylos faktinėms aplinkybėms bei padarytoms išvadoms dėl papildomo susitarimo galiojimo.
14. Kolegija nustatė, kad, tuometiniam įmonės vadovui, trečiajam asmeniui E. M. bei kitiems kartinams įmonės darbuotojams su įmonės didžiosios akcininkės MB „Antus“ bendraturčių pritarimu komunikuoju su potencialiais investuotojais, pagrindinė investuotojų sąlyga buvo ta, jog įmonės esminiai didžiausią kompetenciją ir pridėtinę vertę teikiantys darbuotojai ir toliau eitų užimamas pareigas, todėl tiek ginčijamas sandoris, tiek kiti tuometinio įmonės vadovo sprendimai buvo būtini, siekiant išsaugoti tiek atsakovą, tiek L. L. bei D. G. įmonėje. Kolegijos nuomone, tai leidžia daryti išvadą, kad įmonė, atstovaujama tuometinio vadovo – trečiojo asmens E. M., turėjo aiškų tikslą – atsižvelgiant į įmonės 2020 m. veiklos rezultatus, motyvuoti ir skatinti esminius įmonės darbuotojus ir toliau sėkmingai vykdyti veiklą. Tai, kad atsakovas, tuometinis įmonės vadovas trečiasis asmuo E. M. ir L. L. bei D. G. buvo svarbūs darbuotojai įmonei, patvirtina šių darbuotojų esminis indėlis į įmonės veiklą – tiek kuriant ir vystant produktą – išmaniojo atsiskaitymo už degalus sprendimą, tiek užtikrinant produkto ir paslaugų sėkmingą pardavinimą, taip pat atsakovo maksimalias asmenines pastangas vykdant jam priskirtas ne tik pardavimų skyriaus vadovo, bet ir nuotolinio klientų aptarnavimo centro funkcijas, kurias atsakovas nuo 2020 m. liepos mėn. vykdavo 24 valandas per parą, 7 dienas per savaitę. Kolegijos vertinimu, ieškovė neįrodė būtinosios sąlygos pripažinti papildomą susitarimą negaliojančiu pagal [CK 1.82](#) straipsnį – tai, kad papildomas susitarimas prieštaravo juridinio asmens veiklos tikslams ir (arba) buvo įmonei akivaizdžiai nenaudingas ir kartu, kad toks susitarimas buvo piktavališkas ([CK 1.91 straipsnis](#)).
15. Kadangi byloje nėra įrodymų, kad ieškovė sumokėjo atsakovui 63 200 Eur (neatskaičius mokesčių) išeitinę išmoką, nors pagrindo jos neišmokėti nebuvo, susitarimo dėl vėlesnio atsiskaitymo šalys sudariusios nebuvo, kolegija nusprendė, kad ieškovė pažeidė [DK 146](#) straipsnio 2 dalies nuostatas, todėl jai turi būti taikomos [DK 147](#) straipsnio 2 dalies nuostatos, pagal kurias už uždelimo atsiskaityti laiką ji privalo darbuotojui sumokėti netesybas.
16. Kolegija sutiko su pirmosios instancijos teismo argumentais dėl netesybų mažinimo. Kolegija, atsižvelgdama į tai, kad atsakovas pas ieškovę darbo kiek daugiau nei dvejus metus, atsakovo darbiniai santykiai nutrūko jo paties iniciatyva, o prašomų priteisti 47 400 Eur (neatskaičius mokesčių) netesybų bei kitų išmokų bendra atsiskaitymo su atsakovu suma praktiškai siektų visą įmonės uždirbtą pelną per 2020 m., pripažino, kad pirmosios instancijos teismas netesybų dydį pagrįstai sumažino iki 20 000 Eur.

III. Kasacinių skundų ir atsiliepimų į juos teisiniai argumentai

17. Kasaciniu skundu ieškovė prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. balandžio 12 d. nutartį, Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. sausio 17 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – ieškinį tenkinti ir panaikinti Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus darbo ginčų komisijos 2021 m. rugpjūčio 30 d. sprendimą Nr. DGKS pripažinti negaliojančiu ieškovės ir atsakovo sudarytą papildomą susitarimą, atvesti atsakovo priešieškinį priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
  - 17.1. Bylą nagrinėję teismai pažeidė įrodinėjimo standartą tokio pobūdžio bylose reglamentuojančias taisykles ir nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos, kadangi neįvertino fakto, kad ši byla yra neatsiejamai susijusi su nesąžiningos konkurencijos veiksmais. Ieškovė įrodinėjo, kad jos buvęs vadovas, turėdamas ketinimą palikti bendrovę ir konkuruoti su ja, susitarė su sau lojaliais darbuotojais dėl ypacių didelių išeitinių išmokų nutraukus darbuotojų darbo sutartis, nepaisant darbo sutarties nutraukimo pagrindo.
  - 17.2. Teismai nepakankamai įvertino nesąžiningos konkurencijos veiksnių įtaką ginčijamo susitarimo sudarymui, todėl netinkamai aiškino ir taikė teisės normas, reglamentuojančias piktavališko susitarimo ir juridinio asmens veiklos tikslams prieštaraujančio sandorio nustatymo sąlygas, o tai lėmė netinkamos teismų praktikos formavimą – bendrovės, patiriančios nesąžiningus konkurento veiksmus, negalėtų apsiginti nuo tokio pobūdžio susitarimų, kadangi darbuotojų perviliojimo atvejais tai visuomet būna svarbūs darbuotojai.
  - 17.3. Byloje pateikti įrodymai aiškiai patvirtino buvusio ieškovės vadovo interesą užtikrinti darbuotojų lojalumą ir kartu su jais pasipelninti یشنant iš bendrovės, atsakovo ketinimą pasitraukti iš bendrovės, faktą, kad atsakovas nutraukė darbo sutartį be jokių svarbių priežasčių ir nedelsdamas pradėjo teikti paslaugas konkuruojančiai įmonei „Anwim A.S“.
  - 17.4. Susitarimai, kai savo iniciatyva be svarbių priežasčių arba dėl darbuotojo kaltės nutraukiant darbo sutartį vietoje išeitinės išmokos numatoma net 8 vidutinio darbo užmokesčio dydžių išmoka, turėtų būti sudaromi tik su bendrovės didžiųjų akcininkų žinia ir pritarimu, priešingu atveju tokie susitarimai laikytini prieštaraujančiais juridinio asmens veiklos tikslams ([CK 1.82](#) straipsnio 1 dalis).
  - 17.5. Teismai padarė teisės normas – [CK 1.91](#) straipsnio – aiškinimo ir taikymo klaidą, kadangi iš esmės paneigė galimybę sudaryti piktavališką susitarimą su darbuotojais, kurie svarbūs bendrovei.
  - 17.6. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje padarė nepagrįstą išvadą, kad ginčijamu susitarimu atsakovui buvo numatyta motyvacinė priemonė likti dirbti bendrovėje. Tokia išvada nėra logiška – išeitinė išmoka, mokama už tai, kad darbuotojas savo noru pasitraukia iš bendrovės, niekaip nemotyvuoja jo likti dirbti.
  - 17.7. Teismai, apibrėžę „auksinio parašiuto“ susitarimus, netinkamai aiškino tokio susitarimo sudarymo tikslus. Teismai neįvertino, kad sandoriai dėl „auksinio parašiuto“ iš esmės sudaromi dviem atvejais: pirma, siekiant prisivilioti būtiną darbuotoją – aukšto lygio vadovą, antra, siekiant apsaugoti aukščiausio lygio vadovų (dažniausiai įmonės vadovo) teises, jeigu jis būtų atsauktas po įmonės akcijų pardavimo naujiems akcininkams. Nagrinėjamoje byloje nebuvo nė vieno iš šių atvejų, todėl pagrindinis ginčijamo susitarimo tikslas buvo pasipelninti یشنant iš darbo.
  - 17.8. Teismai, trečiojo asmens E. M., kuris neturėjo atstovo pagal pavedimą, naudai priteisdami išlaidų advokato pagalbai

atlyginimą, pažeidė Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 56 straipsnio, 98 straipsnio 1 dalies nuostatas. Be to, didžioji dalis atsakovo naudai priteistu bylinėjimosi išlaidų nebuvo susijusios su byla ir (ar) viršijo teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintas rekomendacijas dėl užmokesčio dydžio.

- 17.9. Teismas, skirstydamas bylinėjimosi išlaidas, netinkamai aiškino ir taikė [CPK 93 straipsnio](#) 2 dalį, kadangi neatsižvelgė į tai, kad priešieškiniis buvo patenkintas tik iš dalies.
18. Kasaciniu skundu atsakovas prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. balandžio 12 d. nutarties dalį dėl netesybų priteisimo, pakeisti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. sausio 17 d. sprendimo dalį dėl netesybų – papildomai priteisti iš ieškovės atsakovui 14 909,82 Eur (atskaičius mokesčius) netesybas pagal [DK 147](#) straipsnio 2 dalį, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 18.1. Bylą nagrinėję teismai nesivadovavo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nuosekliai formuojama [DK 147](#) straipsnio 2 dalyje įtvirtinto netesybų instituto aiškinimo ir taikymo praktika (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. vasario 2 d. nutartis [Nr. e3K-3-1-684/2022](#), Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gegužės 19 d. nutartis [Nr. e3K-3-142-684/2022](#)), todėl nepagrįstai sumažino atsakovui priteistinių netesybų sumą iki 20 000 Eur (atskaičius mokesčius).
- 18.2. Teismai, sumažinę netesybų sumą, privalėjo įvertinti esminę aplinkybę, lėmusią ieškovės delsimą atsiskaityti su atsakovu (darbuotoju), – tai ieškovė s nesažiningumas, pasireiškęs ieškovė s atsakymu vykdyti įsipareigojimus atsakovui, kaip buvusiam darbuotojui, ir ieškovei į nagrinėjamą civilinę bylą teikiant akivaizdžiai tendencingus ir selektyviai atrinktus duomenis, kuriais ieškovė ne tik kad nepadėjo atskleisti nagrinėjamos civilinės bylos esmės, tačiau priešingai – visiškai nepagrįstai siekė įrodinėti tariamą atsakovo ir kitų esminių bendrovės darbuotojų neteisėtą veikimą, prieštaraujantį bendrovės interesams.
- 18.3. Pirmosios instancijos teismas atsakovui priteisė 20 000 Eur (atskaičius mokesčius) netesybų ir nenustatė, kokia bendra suma sudarytų 6 mėnesių dydžio netesybas. Atsakovui priteistina netesybų suma sudaro 34 909,82 Eur (atskaičius mokesčius), apskaičiuojama atsakovo vidutinį darbo užmokesčio sumą – 5818,30 Eur dauginant iš 6 mėn. Atsižvelgdamas į tai, jog pirmosios instancijos teismas sprendimu nepagrįstai sumažino atsakovui tenkančią netesybų sumą, atsakovas prašo papildomai priteisti 14 909,82 Eur (atskaičius mokesčius) netesybų.
19. Atsiliepimu į ieškovės kasacinį skundą atsakovas prašo atmesti ieškovės kasacinį skundą, tenkinti jo kasacinį skundą, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepiamas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
- 19.1. Kasaciniame skunde ieškovė remiasi naujais motyvais, t. y. kad ieškovės nurodyti faktiniai argumentai civilinėje byloje turėjo būti nagrinėjami Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 4 punkto aspektu, taikant Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 25 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. e3K-7-238-378/2018](#), 2018 m. gruodžio 20 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. e3K-3-490-469/2018](#) suformuotą praktiką, kurioje kasacinis teismas aiškino nesažiningos konkurencijos byloms taikomus įrodinėjimo ypatumus.
- 19.2. Teismai tinkamai ir pagrįstai įvertino visetą civilinėje byloje surinktų faktinių duomenų ir rašytinių įrodymų, kurie sudarė pagrindą pripažinti, jog ieškovės teigtas atsakovo, trečiojo asmens E. M. bei kitų esminių bendrovės darbuotojų – L. L. ir D. G. neteisėtas veikimas nepatvirtintas byloje esančiais įrodymais. Ieškovės ginčijamas papildomas susitarimas neprieštaravo juridinio asmens veiklos tikslams, įmonei buvo akivaizdžiai naudingas, todėl nėra teisinio pagrindo pripažinti šį susitarimą kaip negaliojantį [CK 1.82](#) ir [CK 1.91](#) straipsnių pagrindais.
- 19.3. Teismai tinkamai ir pagrįstai nustatė, jog vadinamasis susitarimas dėl išeitinės kompensacijos išmokėjimo – „auksinis parašutas“, buvo viena iš bendrovės kertinių darbuotojų (skyrių vadovų) skatinimo priemonių paketo dalių. Pačios bendrovės kertinių darbuotojų skatinimo priemonės buvo būtinos, atsižvelgiant į susitarimų sudarymo laikotarpį ir būtinybę užtikrinti tolesnę sėkmingą bendrovės veiklos tęstinumą.
- 19.4. Priešieškiniu atsakovas reikšė reikalavimus priteisti iš ieškovės 63 200 Eur išeitinę kompensaciją ir netesybas, apskaičiuotas pagal [DK 147](#) straipsnio 2 dalį. Rezoliucinėje sprendimo dalyje teismas nurodė atsakovo priešieškinį tenkinti. Tai reiškia, jog teismas tenkino atsakovo reikalavimą dėl išeitinės kompensacijos išmokėjimo, taip pat tenkino reikalavimą dėl netesybų priteisimo, t. y. ieškinio reikalavimai buvo patenkinti visiškai.
- 19.5. Pirmosios instancijos teismas tinkamai įvertino proceso šalių elgesį, civilinės bylos sudėtingumą, itin didelę procesinių dokumentų apimtį bei teisiųjų paslaugų kokybę ir atitinkamai, remdamasis [CPK](#) bei Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymo Nr. 1R-85 „Dėl rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio patvirtinimo“ nuostatomis, priėmė pagrįstą bei teisėtą procesinį sprendimą priteisdamas atsakovui ir trečiajam asmeniui E. M. visų jų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
20. Atsiliepimu į atsakovo kasacinį skundą ieškovė prašo atmesti atsakovo kasacinį skundą, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepiamas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
- 20.1. Atsakovas nepagrįstai kasaciniame skunde vadovaujasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika, suformuota civilinėse bylose [Nr. e3K-3-1-684/2022](#) ir [Nr. e3K-3-142-684/2022](#). Šių bylų *ratio decidendi* (argumentas, kuriuo grindžiamas sprendimas) nesutampa su nagrinėjamos bylos. Be to, viena iš nutarčių priimta 2022 m. gegužės 19 d., t. y. vėliau nei priimta skundžiamą Vilniaus apygardos teismo 2022 m. balandžio 12 d. nutartis.
- 20.2. Įvykių chronologija, atsakovo nesažiningi veiksmai suteikė pagrindą ieškovei manyti, kad susitarimas, kuriuo buvęs įmonės vadovas susitarė atsakovui išmokėti 8 mėnesių darbo užmokesčio kompensaciją nepaisant darbo sutarties nutraukimo pagrindų, po to beveik padvigubinus darbo užmokesį, buvo sudarytas piktavališkai susitarus buvusiam ieškovės vadovui trečiajam asmeniui E. M. ir atsakovui.
- 20.3. Aiškinant ir taikant [DK 147](#) straipsnio 2 dalį taip, kad teismas negali mažinti joje numatytų netesybų, darbdavio teisė į gynybą nepagrįstai ribojama, kadangi nepavykusio teismo proceso atveju iš darbdavio priteisiamos neproporcingai didelės netesybos, kurių darbdavys niekaip negali išvengti. Netesybų už uždelstą atsiskaityti laiką priteisimas tuo atveju, kai darbdavys atsisako darbuotojo atleidimo dieną jam išmokėti darbo užmokesį ar kitas sumas, privalomas pagal [DK](#). Tačiau šiuo atveju išmokos kildinamos iš atskiros susitarimo, išmokos nėra nustatytos ir privalomos pagal [DK](#), todėl ir taikyti [DK](#) nustatytas sankcijas būtų neteislinga ir neproporcinga.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

21. Bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme ribas apibrėžia [CPK 353 straipsnis](#). Nurodyto straipsnio pirmojoje dalyje nustatyta, kad kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskųstus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių. Toks bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme ribų (ir kartu kasacinio proceso paskirties) apibrėžimas reiškia, kad kasacinis teismas sprendžia išimtinai teisės klausimus, be to, tik tokius klausimus, kurie yra tiesiogiai iškelti kasaciniame skunde (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gruodžio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-384-916/2019, 36 punktas).
22. Nagrinėjamoje byloje ieškovė [CK 1.82, 1.91](#) straipsnių pagrindais prašė pripažinti negaliojančiu atsakovo ir buvusio ieškovės vadovo trečiojo asmens E. M. sudarytą papildomą susitarimą prie darbo sutarties; atsakovas priešieškiniu reikalavo priteisti iš ieškovės išeitinę išmoką, netesybas.
23. Bylą nagrinėję teismai ieškovės ieškinį atmetė, atsakovo priešieškinių tenkino, tačiau sumažino atsakovui priteistinių netesybų dydį. Ieškovė kasaciniu skundu prašo panaikinti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus ir priimti naują sprendimą – ieškini tenkinti, atsakovo priešieškinių atmesiti. Atsakovas pateiktu kasaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. balandžio 12 d. nutarties dalį dėl netesybų priteisimo, pakeisti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. sausio 17 d. sprendimo dalį dėl netesybų – papildomai priteisti iš ieškovės 14 909,82 Eur (atskaičius mokesčius) netesybų.
24. Ieškovė, kasaciniame skunde grįsdama poziciją dėl [CK 1.82, 1.91](#) straipsnių taikymo, vadovaujasi Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 4 punktu, nustatančiu nesąžiningos konkurencijos veiksmų draudimą, bei nurodo kasacinio teismo jurisprudenciją šiuo klausimu. Teisėjų kolegija, susipažinusi su bylos medžiaga nustatė, kad argumentais dėl konkurencijos teisės, kaip savarankiškos teisės šakos, normų pažeidimo ieškovė nesirėmė bylą nagrinėjant pirmosios ir apeliacinės instancijos teismuose, todėl šioje nutartyje dėl nesąžiningos konkurencijos veiksmų pasisakoma tik [CK 1.82, 1.91](#) straipsnių taikymo kontekste, kiek tai galėtų sudaryti prielaidas papildomo susitarimo pripažinimui negaliojančiu dėl jo prieštaravimo juridinio asmens (ieškovės) tikslams ir jo piktavališkumo.

Dėl papildomo susitarimo teisėtumo

25. Ieškovės teigimu, bylą nagrinėję teismai nepripažinę negaliojančiu papildomo susitarimo, kuriame nustatytas 8 mėnesių išeitinės kompensacijos išmokėjimas atsakovui nepriklausomai nuo darbo sutarties nutraukimo priežasčių, padarė teisės normų, įtvirtintų [CK 1.82 straipsnio 1](#) dalyje, [1.91](#) straipsnio 1 dalyje, aiškinimo ir taikymo klaidą, kadangi paneigė galimybę sudaryti piktavališką susitarimą su darbuotojais, kurie yra svarbūs įmonei, ir neįvertino, kad juridinio asmens veiklos tikslams prieštaraujančio susitarimo sudarymas buvo nulemtas nesąžiningos konkurencijos veiksmų, ieškovės manymu, atsakovas ir trečiasis asmuo E. M., atstovaudamas ieškovei, sudarydami papildomą susitarimą, jau planavo nutraukti darbo sutartį su ieškove, kadangi kartu su kitais darbuotojais (L., L. ir D. G.) buvo ketinama įsteigti konkuruojančią bendrovę.
26. Juridinio asmens teismumui prieštaraujančio sandorio negaliojimo pagrindai ir nugincijimo sąlygos įtvirtinti [CK 1.82](#) straipsnyje. Šio straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sandoriai, sudaryti privatus juridinio asmens valdymo organu, gali būti pripažinti negaliojančiais dėl steigimo dokumentuose nustatytos kompetencijos pažeidimo ar dėl prieštaravimo juridinio asmens tikslams tik tais atvejais, kai kita sandorio šalis veikė nesąžiningai, t. y. žinojo ar turėjo žinoti, jog tas sandoris prieštarauja privatus juridinio asmens veiklos tikslams.
27. Kasacinio teismo jurisprudencijoje nurodoma, kad, siekiant nugincyti juridinio asmens sudarytus sandorius remiantis tuo, kad jie prieštarauja juridinio asmens teismumui ([CK 1.82 straipsnis](#)), t. y. sudaryti pažeidžiant juridinio asmens steigimo dokumentuose nustatytą jo valdymo organų kompetenciją, ar prieštarauja juridinio asmens tikslams, būtina nustatyti šiuo teisiskai reikšmingu aplinkybių visumą: pirma, sudarė sandori viešasis ar privatus juridinis asmuo; antra, turi būti nustatytas valdymo organo kompetencijos pažeidimas ar (ir) prieštaravimas juridinio asmens tikslams; trečia, turi būti įrodytas privatus juridinio asmens kontrahento ginčijamame sandorį nesąžiningumas; ketvirta, konstatavus juridinio asmens interesus pažeidimą, spresti, ar konkrečių atveju yra pagrindas ginti pažeistas šio asmens teises pripažįstant jo sudaryta sandori negaliojančiu ar paliekant jam teise apginti pažeistus interesus kitais teisiu gynimo būdais (pvz., reikšiant ieškini dėl nuostolių atlyginimo savo valdymo organams, sudariusiems toki sandori ([CK 2.87](#) straipsnio 7 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-108-611/2016, 34 punktas).
28. Asmuo, ginčydamas sandorį [CK 1.82](#) straipsnyje nurodytu pagrindu, turi įrodyti, kad kita sandorio šalis tikrai veikė nesąžiningai. Įrodyti, kad veikta tikrai nesąžiningai, reiškia įrodyti, jog kita sandorio šalis žinojo ar turėjo žinoti, kad tas sandoris prieštarauja privatus juridinio asmens veiklos tikslams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-546/2012).
29. [CK 1.91](#) straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad gali būti teismo tvarka pripažintas negaliojančiu sandoris, sudarytas dėl vienos šalies atstovo piktavališko susitarimo su antrąja šalimi.
30. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad juridiniai asmenys įgyja civilines teises, prisiima civilines pareigas ir jas įgyvendina per savo organus, kurie sudaromi ir veikia pagal įstatymus ir juridinių asmenų steigimo dokumentus ([CK 2.81](#) straipsnis). Juridinių asmenų sandoriai sudaromi juridinių asmenų valdymo organų, pagal kompetenciją atstovaujančių privačiam juridiniam asmeniui. Atstovas privalo veikti pagal įgaliojimus ir atstovaujamojo interesus. Jeigu sandorį atstovas sudaro piktavališkai susitaręs su kita šalimi (jos atstovu) ir kenkia atstovaujamojo interesams, toks sandoris pripažįstamas negaliojančiu [CK 1.91](#) straipsnio 1 dalyje nurodytu pagrindu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-343/2014).
31. Piktavališkas susitarimas yra tyčinė veika, dėl kurios sudaryto sandorio sąlygos yra nenaudingos atstovaujajam. Pažymėtina, kad piktavališko susitarimo atveju yra ir vienos sutarties šalies atstovo, ir kitos šalies (jos atstovo) kaltės, todėl nustatant, ar yra pagrindas sandorį pripažinti negaliojančiu dėl piktavališko susitarimo, reikia konstatuoti vienos sutarties šalies atstovo ir kitos šalies (jos atstovo) kaltę tyčios forma. Sandorio, atstovo sudaryto nesant jo piktavališko susitarimo su kita šalimi, suklydus ar neapdairiai, negalima pripažinti negaliojančiu [CK 1.91](#) straipsnio 1 dalyje įtvirtintu pagrindu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. rugsėjo 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-361/2009; 2014 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-343/2014).
32. Bylą nagrinėję teismai nenustatė atsakovo ir trečiojo asmens E. M., sudariusių papildomą susitarimą, nesąžiningų veiksmų, piktavališkų susitarimų, šio susitarimo prieštaravimo įmonės tikslams, o ginčijamo susitarimo sudarymą grindė trečiojo asmens E. M., tuo metu dirbusio ieškovės vadovu, siekiu išlaikyti atsakovą, kaip vieną iš vertingiausių darbuotojų, ieškovės įmonėje.
33. Ieškovė, nesutikdama su bylą nagrinėjusių teismų procesiniais sprendimais, kasaciniame skunde teigia, kad ji pateikė pakankamai įrodymų, leidžiančių padaryti priešingą, nei padaryta teismų, išvadą. Tai trečiojo asmens konkurentei Lenkijos įmonei „Anwim A. S.“ siųstos prezentacijos, komunikacija su šia potencialia investuotoja, patvirtinančios atsakovo ir trečiojo asmens E. M. planus nutraukti darbo sutartį su ieškove, ieškovės didžiųjų ir mažųjų akcininkų, darbuotojų susirašinėjimas, įvykių chronologinė tvarka, kai prašymą dėl darbo sutarties

nutraukimo atsakovas ieškovei pateikė nepraėjus trims mėnesiams nuo papildomo susitarimo sudarymo.

34. Teisėjų kolegija, įvertinusi papildomo susitarimo turinį, ieškovės kasaciniame skunde akcentuojamas aplinkybes, pritaria teismų pozicijai nesant teisiskai pagrįstų pagrindų papildomą susitarimą pripažinti negaliojančiu kaip prieštaraujantį juridinio asmens teismumui ar sudarytą dėl piktavališko susitarimo. Teisėjų kolegija pritaria teismų vertinimui, kad papildomame susitarime įtvirtinta aštuonių mėnesių išeitinė kompensacija darbo sutarties nutraukimo atveju, yra priemonė, kuria buvo siekiama išlaikyti atsakovą darbo vietoje. Ieškovė byloje nepaneigė atsakovo, ėjusio pardavinių vadovo pareigas, vykdomų darbo funkcijų svarbos, jo indėlio į sėkmingai plėtojamą verslą. O atsakovas, priešingai, byloje įrodė (ieškovės bendrovėje einamos pareigos, atsakovui mokamas darbo užmokesčio dydis, priedai, prezentacijos, siunčiamos galimai investuotojai, kur jis nurodomas kaip pagrindinis darbuotojas, UAB „Infomedia“ vykdytų nuotolinio klientų aptarnavimo centro funkcijų perėmimas) savo, kaip darbuotojo, reikšmę ieškovės vykdomoje veikloje, tai paaiškina papildomų socialinių garantijų, įtvirtintų papildomu susitarimu, kitų paskatinimo priemonių jam taikymą.
35. Byloje teismų nustatyta, kad trečiasis asmuo E. M. ir atsakovas, su ieškovės didžiosios akcininkės MB „Antus“ bendraturčių pritarimu aktyviai bendravo su Lenkijos įmone „Anwim S.A.“ dėl ieškovės akcijų įsigijimo. Investuotoja, kaip matyti iš susirašinėjimo, kėlė sąlygą dėl pagrindinių (tarp jų ir atsakovo, trečiojo asmens E. M.) darbuotojų perėjimo į steigiamą naują bendrovę. Trečiojo asmens E. M. susirašinėjimas, atsakovo Lenkijos įmonei „Anwim S.A.“ siųstos prezentacijos, kuriomis remiasi ieškovė, rodo, kad bendravimas vyko ieškovės pardavimo bei veiklos tęstinumo tikslais. Aplinkybė dėl naujos įmonės steigimo šiame kontekste vertintina bendrame derybų dėl ieškovės pardavimo kontekste – pasiūlymas dėl naujos įmonės steigimo susijęs su poreikiu perduoti pirkėjai (investuotojai) teises į IT sistemas, kurios buvo skirtingose įmonėse, perduodant atitinkamas teises įsteigta naujai įmonei.
36. Svarbu ir tai, kad byloje teismai taip pat nustatė, jog analogiško turinio papildomi susitarimai buvo sudaryti ir su kitais ieškovės darbuotojais – L. L. ir D. G., kurie taip pat buvo minimi prezentacijose, bendraujant su investuotojais, tačiau šie darbuotojai tęsė veiklą ieškovės bendrovėje. Ieškovė nepaaiškino skirtingos pozicijos dėl papildomų susitarimų sudarymo šių asmenų ir atsakovo atžvilgiu, t. y. kodėl su atsakovu sudarytas papildomas susitarimas, anot jos, priskirtinas prie piktavališkų, priešingų juridinio asmens tikslams, tačiau su kitais darbuotojais, su kuriais taip pat buvo sudaryti identiški susitarimai, iki šiol tęsiami darbo teisiniai santykiai.
37. Ieškovė, kasaciniame skunde grįsdama savo poziciją dėl nepagrįstų papildomų privilegijų, dar, kaip ji pati nurodė, vadinamų „auksiniu parašiu“ (angl. „Golden Parachute“), taikymo atsakovui, akcentavo, kad tokiais susitarimais siekiama prisivilioti darbuotoją, o ne jį išlaikyti; tokie susitarimai sudaromi su bendrovės vadovais, o ne darbuotojais (kad vadovas netrukdytų akcininkams parduodant akcijas); papildomo susitarimo sudarymas nagrinėjamu atveju nesusijęs su ketinimu parduoti bendrovės akcijas atsakovas, trečiasis asmuo E. M. tarėsi su konkurentais dėl naujos įmonės įsteigimo, tai galėtų pateisinti papildomų garantijų atsakovui suteikimą. Teisėjų kolegija, susipažinusi su bylos medžiaga, teisės taikymo aspektu pažymi, kad „auksinio parašio“ sampratą papildomam susitarimui pradėjo taikyti pati ieškovė pirmosios instancijos teisme kalbėdama apie galimybę išskirti darbuotojams, turintiems individualių savybių, ypatingais atvejais taikyti papildomas garantijas, užtikrinančias jų grįžimą į darbo rinką. Bylą nagrinėję teismai priimtuose procesiniuose sprendimuose šios verslo santykiuose vartojamos sąvokos neminėjo. Apeliacinės instancijos teismas papildomą susitarimą pripažino tam tikra skatinimo priemone, sukuriančia pagrindiniams, svarbiems darbuotojams kuo palankesnę materialinę apsaugą. Išvada, kad atsakovo ir trečiojo asmens E. M. susitarimas prilyginamas būtent „auksinio parašio“ susitarimui, padaryta pačios ieškovės, plėtojančios argumentaciją apie tokių skatinimo priemonių taikymo negalimumą nagrinėjamu atveju. Tačiau, kaip matyti iš bylą nagrinėjusių teismų motyvacijos, papildomas susitarimas buvo pripažintas paprastu darbuotojo paskatinimu tęsti santykius su darbdaviu, nevertinant šios priemonės „auksinio parašio“ aspektu. Todėl ieškovės kasacinio skundo teiginiai apie negalimumą su atsakovu sudaryti „auksinio parašio“ susitarimo neįrodo papildomo susitarimo prieštaravimo ieškovės veiklos tikslams ar piktavališko susitarimo. Vien tai, kad ieškovė ginčo susitarimą traktuoja kaip „auksinį parašią“, suteikiamą atsakovui, nepaneigia anksčiau minėtos teismų išvados, kad papildomas susitarimas yra įprasta darbuotojo skatinimo priemonė, materialinė darbuotojo apsauga, suteikianti papildomas socialines garantijas, o tokia galimybė įtvirtinta [DK 33 straipsnio](#) 4 dalyje.
38. Nesutikdama su apeliacinės instancijos teismo išvadomis, ieškovė kasaciniame skunde pateikia kitą byloje esančių įrodymų (trečiojo asmens E. M. susirašinėjimas su investuotoja, prezentacijos turinys) vertinimą, siekia, kad byloje pateiktų įrodymų pagrindu būtų padarytos kitos išvados nei tos, kurias priėjo teismai.
39. [CPK 185 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad teismas įvertina byloje esančius įrodymus pagal vidinį savo įsitikinimą, pagrįstą visapusišku ir objektyviu aplinkybių, kurios buvo įrodinėjamos proceso metu, išnagrinėjimu, vadovaudamasis įstatymais.
40. Įrodymų vertinimas pagal [CPK 185](#) straipsnį reškia, jog faktinių duomenų įrodomąją vertę nustato teismas pagal vidinį savo įsitikinimą, pagrįstą visapusišku ir objektyviu aplinkybių, kurios buvo įrodinėjamos proceso metu, išnagrinėjimu, vadovaudamasis įstatymais. Ar tam tikros aplinkybės, susijusios su ginčo dalyku, egzistavo arba neegzistavo, teismas sprendžia ištyręs ir įvertinęs byloje esančius įrodymus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. liepos 31 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-335/2009](#)).
41. Reikalavimas vertinti įrodymus, vadovaujantis vidiniu įsitikinimu, yra teismo nepriklausomumo principo išraiška, nes nurodymai teismui, kaip vertinti vieną ar kitą įrodymą, neleistini. Dėl to atvejai, kai šalies nurodytos aplinkybės, argumentai nepripažinti irodytais, savaime neleidžia daryti išvados, kad bylos nagrinėjimo metu teisme buvo padaryta [CPK 176, 185](#) straipsnių pažeidimų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. sausio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-131-701/2022, 48 punktas).
42. Apibendrinama teismų nustatytas aplinkybes, teisėjų kolegija prieina išvadą, kad trečiasis asmuo E. M., būdamas ieškovės vadovas, su atsakovu susitarė dėl padidintos išeitinės kompensacijos atsakovui išmokėjimo darbo sutarties nutraukimo atveju, tuo buvo siekiama suteikti atsakovui, kaip vienam iš pagrindinių darbuotojų, kurio darbu įsteigtoje naujoje bendrovėje buvo suinteresuoti ir investuotojai, papildomas socialines garantijas, motyvuojančias atsakovą tęsti darbo santykius su ieškovės bendrove. Ieškovės suinteresuotumas tęsti bendradarbiavimą su atsakovu paaiškina papildomo susitarimo sudarymo tikslą ir paneigia susitarimo piktavališkumo aspektą, kurį įrodinėja ieškovė. Tuo pačiu argumentu neįtikinamu ir nepagrįstu pripažintinas ieškovės teiginys dėl papildomo susitarimo, kuriuo trečiasis asmuo E. M. siekė išlaikyti lojalius asmeninius santykius su atsakovu, pasisavinti bendrovės lėšas, sudarymo.
43. Byloje taip pat nustatyta, kad trečiasis asmuo E. M. buvo ne tik ieškovės vadovas, bet ir smulkusis akcininkas, todėl veikimas prieš įmonės tikslus (siekti ekonominės naudos ir tenkinti bendrovės akcininkų interesus vykdamą ūkinę komercinę veiklą) pažeistų ir jo asmeninius turtinius interesus. Be to, kaip matyti iš byloje esančio ieškovės akcininkų elektroninio susirašinėjimo, smulkiųjų akcininkų siekis iš didžiųjų akcininkų išpirkti bendrovės akcijas pasitelkus investuotoją buvo išsakytas dar iki papildomo susitarimo sudarymo, t. y. 2021 m. kovo 17 d. Ši aplinkybė taip pat paneigia ieškovės teiginį apie susitarimą sudariusių asmenų norą pasipelnyti iš bendrovės, kadangi neloģiška, jog, trečiajam asmeniui E. M. ieškant investuotojo ir jam planuojant dirbti įmonėje, būtų priimami ieškovei nenaudingi sprendimai.
44. Ieškovė, kvestionuodama papildomo susitarimo kaip sandorio, sudaryto dėl vienos šalies atstovo piktavališko susitarimo su antrąja šalimi, teisėtumą, kasaciniame skunde nurodo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 7 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje [Nr. 3K-3-1-248/2019](#). Tiek Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje (2006 m. kovo 28 d. nutarimas byloje Nr. 33/03, 2007 m. spalio 24 d. nutarimas byloje Nr. 26/07), tiek Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gegužės 25 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-247/2009](#); 2015 m. birželio 12 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-401-248/2015](#); kt.) nuosekliai nurodoma, kad remtis teismų precedentais reikia itin apdairiai: precedento galia turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo sukurti analogiškoje byloje, kurių faktinės aplinkybės tapačios arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedentas, faktinės aplinkybės ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė, kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedentas. Kasacinis teismas ne kartą yra nurodęs, kad nagrinėdamas bylas teismas teisės normas aiškina ir taiko ne *a priori* (iš anksto; nepatikrinus), o konkrečioje byloje,

atsižvelgdamas į konkrečios bylos faktines aplinkybes ir šias siedamas su taikytina teisės norma (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. kovo 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-175/2014](#)).

45. Teisėjų kolegija, įvertinusi ieškovės nurodytos nutarties turinį ir šios nagrinėjamos bylos aplinkybes bei keliamus teisės klausimus, konstatuoja, kad nagrinėjama ir kasaciniame skunde nurodyta byla skiriasi savo faktinėmis aplinkybėmis. Ieškovės nurodytoje byloje darbuotojas atliko kitas darbo funkcijas, nebuvo akcentuojama jo vykdomų pareigų svarba bendrovėje, skiriasi papildomo susitarimo turinys bei jo sudarymą lemiančios aplinkybės, todėl ieškovės nurodytoji kasacinio teismo praktika tiesiogiai negali būti panaudota nagrinėjant šį ginčą.
46. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų turinys, teisėjų kolegijos vertinimu, patvirtina, kad teismai analizavo visą bylos medžiagą ir išvadas grindė įrodymų visuma, išsamiai pasisakydami dėl teisiskai reikšmingo įrodymų turinio, todėl sutinka su byla nagrinėjusiais teismais analizuojamą atvejį nesant pagrindo papildoma susitarima pripažinti negaliojančiu pagal [CK 1.82, 1.91](#) straipsnių nuostatas. Ieškovė neįrodė papildomo susitarimo žalingumo ieškovei, taip pat fakto, kad šio susitarimo sąlygos prieštaravo juridinio asmens tikslams.

Dėl netesybų, nustatytų [DK 147 straipsnio 2 dalyje](#), mažinimo

47. Pagal [DK 147 straipsnio 2 dalį](#), darbo santykiams pasibaigus, o darbdaviui ne dėl darbuotojo kaltės uždelsus atsiskaityti su juo (šio kodekso 146 straipsnio 2 dalis), darbdavys privalo mokėti netesybas, kurių dydis – darbuotojo vidutinis darbo užmokestis per mėnesį, padaugintas iš uždelstų mėnesių skaičiaus, tačiau ne daugiau kaip iš šešių. Jeigu uždelsta suma yra mažesnė negu darbuotojo vieno mėnesio vidutinis darbo užmokestis, netesybų dydį sudaro darbdavio uždelsta suma, padauginta iš uždelstų mėnesių skaičiaus, tačiau ne daugiau kaip iš šešių. Jeigu uždelsto atsiskaitymo laikotarpis yra trumpesnis negu vienas mėnuo, netesybų dydį sudaro darbuotojo vidutinio darbo užmokesčio suma, apskaičiuota proporcingai uždelsto atsiskaitymo laikotarpiui.
48. Pirmosios instancijos teismas, tikrindamas atsakovo reikalavimo priteisti iš ieškovės netesybas pagal [DK 147 straipsnio 2 dalį](#) pagrįstumą, nusprendė jį tenkinti iš dalies, t. y. teisingu, sąžiningu, protingu ir proporcingu netesybų dydžiu pripažino 20 000 Eur. Apeliacinės instancijos teismas pritarė pirmosios instancijos teismo argumentams dėl netesybų dydžio.
49. Atsakovas pateiktame kasaciniame skunde nesutinka su byla nagrinėjusių teismų sprendimais sumažinti netesybų dydį ir prašo jo naudai papildomai priteisti 14 909,82 Eur netesybų, apskaičiuotų vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“. Atsakovas kasaciniame skunde teigia, kad teismai, sumažinę netesybų dydį, vadovavosi kasacinio teismo praktika, suformuota pagal 2002 m. Darbo kodekso, galiojusio iki 2017 m. liepos 1 d., normas.
50. Dėl darbdavio pareigos mokėti netesybas pagal [DK 147 straipsnio 2 dalį](#) kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad: pirma, remiantis pradėta formuoti kasacinio teismo praktika, [DK 147 straipsnyje](#) nustatyto reguliavimo tikslas yra užtikrinti darbuotojo teisę į jam priklausančių sumų gavimą (išmokėjimą) laiku, t. y. laiku įvykstantį atsiskaitymą su darbuotoju. Darbdaviui, laiku neatsiskaičiusiam su darbuotoju, taikomos [DK 147 straipsnyje](#) nustatytos sankcijos, kuriomis siekiama kompensuoti darbuotojui jo praradimus, atsiradusius dėl darbdavio pareigos pažeidimo. Be to, [DK 147 straipsnio 2 dalyje](#) nustatyta norma laikytina ir sankcija darbdaviui, kuris nepagrįstai su atleidžiamu darbuotoju visiškai neatsiskaitė atleidimo dieną. Todėl šia teisės norma yra siekiama apsaugoti darbuotojo interesus bei skatinti darbdavį tinkamai vykdyti pareigas ir atsiskaityti su atleidžiamu darbuotoju. Antra, lingvistiškai aiškinant [DK 147 straipsnio 2 dalies](#) normą, akivaizdu, kad ji yra imperatyvus pobūdžio, joje vartojama sąvoka „privalo mokėti netesybas“ rodo įstatymų leidėjo ketinimą nustatyti pareigą darbdaviui mokėti netesybas esant normos hipotezėje susiklosčiusioms aplinkybėms: 1) darbo santykių pasibaigimui, 2) vėlavimui atsiskaityti su darbuotoju ne dėl darbuotojo kaltės. Toks imperatyvus minėtos teisės normos pobūdis ir jos aiškinimas leidžia įgyvendinti ir pagrindinius darbo teisiniams santykiams taikomus teisinio apibrėžtumo, teisėtų lūkesčių apsaugos ir visokeriopos darbo teisių gynbos principus ([DK 2 straipsnio 1 dalis](#)). Nustačius [DK 147 straipsnio 2 dalyje](#) konkretų maksimalų šešių mėnesių terminą, už kurį turi būti mokamos netesybos, užtikrinamas teisinis aiškumas, nes abi darbo teisinių santykių šalys gali aiškiai numatyti, kokia sankcija gali būti taikoma darbdaviui pažeidus pareigą tinkamai atsiskaityti su darbuotoju pasibaigus darbo santykiams. Taip pat, retrospektyviai vertinant [DK 147 straipsnio 2 dalies](#) normos pakeitimus, darytina išvada, kad įstatymų leidėjas būtent ir siekė nustatyti konkretų maksimalų netesybų terminą. Trečia, nustatyti [DK 147 straipsnio 2 dalyje](#) reglamentuojamos teisės normos tikslai bei imperatyvumas leidžia teigti, kad kitos, nei joje nustatytos, aplinkybės nėra pagrindas mažinti joje nustatytą netesybų dydį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. vasario 2 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-1-684/2022](#), 17–20 punktai, 2022 m. gegužės 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-142-684/2022, 47 punktas).
51. Sprendžiant dėl [DK 147 straipsnio 2 dalies](#) taikymo, reikia įvertinti, ar yra visos jos taikymo sąlygos, be kita ko, ar uždelsiama atsiskaityti su darbuotoju ne dėl darbuotojo kaltės. Nustačius, kad darbdavys uždelė atsiskaityti su darbuotoju dėl darbuotojo kaltės, turi būti sprendžiama dėl tokių aplinkybių ir atitinkamai darbdavio atsakomybės (jos apimtys) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. vasario 2 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-1-684/2022](#), 21 punktas).
52. Taigi, kasacinio teismo suformuluoti išaiškinimai dėl [DK 147 straipsnio 2 dalies](#) taikymo suponuoja išvadą, kad ši imperatyvi teisės norma negali būti aiškinama plačiai, t. y. netesybų dydis gali būti mažinamas tik pačioje teisės normoje įtvirtintais pagrindais, kitos netesybų mažinimo prielaidos negali būti taikomos.
53. Byloje nėra nustatyta atsakovo kaltės dėl to, kad ieškovė su juo laiku neatsiskaitė. Dėl šių aplinkybių byloje ginčo nėra, todėl laikytina, kad atsakovas pagrįstai reikalavo iš ieškovės priteisti [DK 147 straipsnio 2 dalyje](#) nustatytas netesybas, o apeliacinės instancijos teismas, pritaręs pirmosios instancijos teismo sprendimui sumažinti jų dydį, neatsižvelgė į kasacinio teismo 2022 m. vasario 2 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje [Nr. e3K-3-1-684/2022](#), suformuluotus išaiškinimus.
54. Ieškovės nurodyti argumentai dėl darbdavio teisės į gynybą ribojimo, netesybų neproporcingo dydžio, atsakovo nesąžiningumo neįspėjus ieškovės apie papildomo susitarimo sudarymą nutraukiant darbo sutartį, vadovaujantis anksčiau minėta išvada dėl ribotų netesybų mažinimo pagrindų, negali nulemti [DK 147 straipsnio 2 dalies](#) normoje nustatytos sankcijos sumažinimo.
55. Analogiškai sprendžiant ir dėl ieškovės argumento, kad įstatymų leidėjas [DK 147 straipsnio 2 dalies](#) taikymą sieja su [DK](#) nustatytų išmokų, atliekančių atsiskaitymo funkciją, mokėjimu; papildomoms išmokoms, nustatytoms šalių atskiru susitarimu, neatliekančioms atsiskaitymo funkcijos, neturi būti taikomos [DK](#) įtvirtintos sankcijos. [DK 147 straipsnio 2 dalis](#), kurioje kalbama apie darbdavio uždelimą atsiskaityti su darbuotoju ne dėl pastarojo kaltės, nukreipia į [DK 146 straipsnio 2 dalį](#). [DK 146 straipsnio 2 dalyje](#) nustatyta, kad, darbo sutartį pasibaigus, visos darbuotojo su darbo santykiais susijusios išmokos išmokamos, kai nutraukiama darbo sutartis su darbuotoju, bet ne vėliau kaip iki darbo santykių pabaigos, nebent šalys susitaria, kad su darbuotoju bus atsiskaityta ne vėliau kaip per dešimt darbo dienų. Darbo užmokesčio ar su juo susijusių išmokų dalis, neviršijanti darbuotojo vieno mėnesio vidutinio darbo užmokesčio dydžio, visais atvejais turi būti sumokama ne vėliau kaip darbo santykių pasibaigimo dieną, nebent atleidimo metu buvo susitarta kitaip. Kaip matyti iš [DK 146 straipsnio 2 dalies](#) normos definicijos, joje kalbama apie netesybų mokėjimą uždelsus išmokėti bet kokias su darbo santykiais susijusias išmokas, neskirstant jas pagal

paskirti ar mokėjimo privalomumą, kaip siūlo ieškovė.

56. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, mažindami iš ieškovės atsakovui priteistinių netesybų dydį, priimtuose procesiniuose sprendimuose remiasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-179/2012](#); 2013 m. kovo 15 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-87/2013](#)), suformuota dėl 2002 m. [DK](#) (galiojusio iki 2017 m. liepos 1 d.) 141 straipsnio 3 dalies, kuri iš esmės skiriasi nuo [DK 147 straipsnio](#) 2 dalyje reglamentuojamos teisės normos. Anksčiau galiojusioje teisės normoje maksimalus laikotarpis, už kurį priteistinos netesybos, nebuvo ribojamas, todėl šios nutarties 50 punkte nurodyti motyvai lemia jos skirtingumą nuo galiojančios [DK 147 straipsnio](#) 2 dalies normos.
57. Byloje nenustačius anksčiau aptartų sąlygų mažinti netesybas bei ieškovei nekvestionuojant atsakovo apskaičiuoto jų dydžio, teisėjų kolegija sutinka su atsakovu, kad bylą nagrinėję teismai nepagrįstai sumažino iš ieškovės atsakovui priteistinių netesybų dydį 14 909,82 Eur.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

58. Apibendrinama anksčiau išdėstytus motyvus teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai teisingai aiškino ir taikė materialiosios teisės normas, reglamentuojančias sandorių pripažinimą negaliojančiais [CK 1.82, 1.91](#) straipsniu pagrindais, proceso teisės normas, įtvirtinančias įrodymų vertinimo taisykles, nenukrypo nuo kasacinio teismo šiais klausimais formuojamos praktikos, todėl pagrindo naikinti bylą nagrinėjusio apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo dalį dėl papildomo susitarimo pripažinimo negaliojančiu nenustatyta ([CPK 359 straipsnio](#) 1 dalies 1 punktas). Tačiau, sprenddami dėl atsakovui priteistinių netesybų dydžio, teismai neteisingai aiškino ir taikė [DK 147 straipsnio](#) 2 dalį, neatsižvelgė į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinimus dėl netesybų mažinimo galimybes, todėl be teisinio pagrindo sumažino atsakovui priteistinių netesybų dydį. Tai yra pagrindas apeliacinės instancijos teismo nutarties dalį dėl atsakovui priteistinių netesybų dydžio pakeisti – padidinti iki 34 909,82 Eur (atskaicius mokesčius) atsakovui iš ieškovės priteistinių netesybų dydį už paveltą atsiskaitymą ([CPK 359 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktas).
59. [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Šiame straipsnyje išdėstytos taisyklės taikomos taip pat ir tam žyminiam mokesčiui, kuri šalis imoka paduodamas apeliacinius ir kasacinius skundus ([CPK 93](#) straipsnio 3 dalis). Jeigu apeliacinės instancijos teismas ar kasacinis teismas, nepaduodamas bylos iš naujo nagrinėti, pakeičia teismo sprendimą arba priima naują sprendimą, jis atitinkamai pakeičia bylinėjimosi išlaidų paskirstymą (5 dalis).
60. Ieškovė kasaciniame skunde nurodo argumentus, jos manymu, patvirtinančius teismų netinkamą proceso teisės normų, reglamentuojančių bylinėjimosi išlaidų paskirstymą ir išlaidų advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėjimą ([CPK 93, 98](#) straipsniai), taikymą.
61. Teisėjų kolegijai pripažinus, kad bylą nagrinėję teismai nepagrįstai sumažino atsakovo prašomų priteisti netesybų dydį, o tai reiškia atsakovo reikalavimo dėl netesybų priteisimo tenkinimą visa apimtimi, ieškovės kasacinio skundo motyvai dėl priešiškinio tenkinimo iš dalies ir proporcingo bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo ([CPK 93 straipsnio](#) 2 dalis) netenka prasmės, todėl neanalizuotini.
62. Ieškovės teigimu, atsakovo naudai priteistas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas – 13 878,90 Eur – viršija Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio, patvirtintu Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. isakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu „Dėl Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio patvirtinimo“ (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.), (toliau – Rekomendacijos) 5, 8 punktuose nustatytus dydžius. Be to, bylą nagrinėję teismai, priteisdami trečiojo asmens E. M. naudai iš ieškovės 3 732,85 Eur teisinės pagalbos išlaidų atlyginimo, neatsižvelgė į tai, kad byloje nėra atstovavimo sutarties, patvirtinančios advokato ar advokato padėjėjo teisę atstovauti trečiajam asmeniui E. M. Ieškovės manymu, kai kurios paslaugos (pvz., projekto valdymas ir koordinavimas), atsakovo ir trečiojo asmens E. M. įtrauktos į teisinių paslaugų sąrašą, nėra priskirtinos šiai kategorijai, todėl neturi būti atlygintos.
63. Pagal [CPK 98 straipsnio](#) 1 dalį, šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusiu nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas. Dėl šių išlaidų priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu. Šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtinantys įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos. Šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio ([CPK 98 straipsnio](#) 2 dalis).
64. Bylos duomenimis, atsakovas pirmosios instancijos teisme prašė priteisti iš ieškovės 13 878,70 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą (13 794 Eur teisinės pagalbos ir 84,70 Eur vertimo paslaugų atlyginimą). Šioms išlaidoms pagrįsti pateikė 2021 m. lapkričio 8 d. PVM saskaita faktūra Nr. AVC 21-659 (dėl 5535,75 Eur sumos), 2021 m. lapkričio 26 d. PVM saskaita faktūra Nr. AVC 21-746 (dėl 4991,25 Eur sumos), darbų ataskaitas, kuriose detalizuotos suteiktos teisinės paslaugos, PMV saskaita faktūra serija KNS Nr. 0025051 (už vertimą), 2021 m. lapkričio 24 d., 2021 m. lapkričio 26 d. banko patvirtinimu apie mokėjimo nurodymą kopijas. Trečiasis asmuo E. M. prašė priteisti jo naudai 3732,85 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, susidedanti iš 3176,25 Eur teisinės pagalbos ir 556,60 Eur vertimo išlaidų. Patirtas išlaidas trečiasis asmuo E. M. grindė 2021 m. lapkričio 26 d. PVM saskaita faktūra AVC 21-747 (dėl 4991,25 Eur sumos), 2022 m. sausio 7 d. PVM saskaita faktūra AVC 22-010 (tik 816,75 Eur suma), 2021 m. lapkričio 26 d., 2022 m. sausio 7 d. darbų ataskaitomis, 2021 m. lapkričio 24 d. PVM saskaita faktūrą, serija KNS, Nr. 0025052, 2021 m. lapkričio 24 d., 2021 m. lapkričio 28 d., 2022 m. sausio 10 d. mokėjimo nurodymais. Pirmosios instancijos teismas, atmetęs ieškinį ir tenkinęs priešiškinį, priteisė atsakovui iš ieškovės 13 878,70 Eur, trečiajam asmeniui E. M. – 3732,85 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Apeliacinės instancijos teismas priteistų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo dydžio nekeitė.
65. Asmenys gali vesti bylas teisme patys arba per atstovus ([CPK 51 straipsnio](#) 1 dalis). Taigi proceso šalis turi galimybę pasirinkti, ar ji ves bylą pati, ar pasitelks atstovą.
66. Trečiasis asmuo E. M. teismui pateikė prašymą priteisti jo naudai iš ieškovės teisinės pagalbos išlaidų atlyginimą (advokatų profesinė bendrija AVOCAD, už rašytinių paaiškinimų rengimą ir kitas paslaugas). Teisėjų kolegija, susipažinusi su byloje esančia medžiaga, nustatė, kad trečiasis asmuo E. M. teismui teikiamus dokumentus pasirašydavo savo vardu, elektroniniu parašu tvirtino paduodamus teismui dokumentus, teismo posėdžiuose dalyvavo be atstovo, t. y. bylą teisme vedė pats.
67. Vadovaujantis [CPK 57 straipsnio](#) 3 dalimi, advokato arba advokato padėjėjo teisės ir pareigos bei jų mastas patvirtinami rašytine su klientu sudaryta sutartimi ar jos išrašu. Atstovo pagal pavedimą teisės reglamentuotos [CPK 59](#) straipsnyje. Remiantis sutartimi dėl teisinių paslaugų teikimo, galima nustatyti, kokias teises paslaugas advokatas buvo įgaliotas teikti klientui bei už kokias teises paslaugas vėliau klientas sumokėjo šalių sutartą užmokestį.
68. Sistemškai aiškinant cituotą [CPK 57 straipsnio](#) 3 dalį, 79 straipsnio 1 dalį, kurioje įtvirtinta, kad bylinėjimosi išlaidas sudaro žyminis mokeskis ir išlaidos, susijusios su bylos nagrinėjimu, [CPK 88](#) straipsnio 1 dalį, įtvirtinančią išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, rūšis

(CPK 88 straipsnio 1 dalies 6 punktas – išlaidos advokato ir advokato padėjėjo pagalbai apmokėti), [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalį ir 98 straipsnio 1 dalį, darytina išvada, kad įstatymas nustato civilinio proceso dalyviui, kurio naudai priimtas sprendimas, teisę reikalauti iš pralaimėjusios bylą šalies savo patirtų teisinės pagalbos išlaidų atlyginimą tuo atveju, jei tarp asmens ir jo atstovo buvo susiklostę atstovavimo teisiniai santykiai, kurių įforminimas atitinka [CPK 57 straipsnio](#) 3 dalyje įtvirtintą reikalavimą.

69. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, jog teisinis atstovavimas byloje pasireiškia ne tik atstovo dalyvavimu teismo posėdyje, tačiau taip pat ir kitų teisinių paslaugų teikimu. Teisinių, taip pat ir procesinių dokumentų ar jų projektų rengimo paslaugų teikimas patenka į atstovavimo sampratą, nes atstovavimas yra ne tik atstovo dalyvavimas teismo posėdžiuose, bet ir kiti jo atliekami veiksmai (procesinių dokumentų rengimas, pasirašymas, pateikimas teismui, teisinės konsultacijos, įvairūs paklausimai įstaigoms ir organizacijoms ir pan.) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-106-248/2016](#)).
70. Byloje nesant trečiojo asmens E. M. ir teisinę pagalbą jam teikusiai asmens atstovavimo sutarties, jos išrašo, atsizvelgdama į aptartą teisinį reguliavimą, teisėjų kolegija pripažįsta, kad ieškovė byloje neturi prievolės atlyginti trečiajam asmeniui E. M. jo patirtų teisinių paslaugų suteikimo išlaidų.
71. Ieškovė kasaciniame skunde prašo sumažinti atsakovui priteistų 13 878,70 Eur išlaidų, patirtų sumokėjus už advokato padėjėjo paslaugas, atlyginimą. Kaip matyti iš bylos duomenų, atsakovas 2021 m. spalio 11 d. sudarė teisinių paslaugų teikimo sutartį su advokatu profesine bendrija AVOCAD, kuria advokato padėjėjui Ž. K. buvo suteikti įgaliojimai teikti teisines paslaugas atsakovui. Advokato padėjėjas byloje parengė atsiliepimą į ieškinį, priešieškinį, kitus dokumentus, pateiktus teismui (pvz., rašytinius paaiškinimus), dalyvavo teismo posėdžiuose.
72. Atsakovo prašoma priteisti suma – 13 878,70 Eur – viršija Rekomendacijų 5, 7, 8.2, 8.16, 8.19 punktuose nustatytus dydžius. Pagal Rekomendacijų 8.2 punktą maksimalus užmokesčio už advokato teikiama pagalba rengiant atsiliepimą į ieškinį, priešieškinį dydis – 6266 Eur (2,5 x 1566,40 Eur x 2 x 0,8 (2021 m. II ketv.); pagal 8.16 punktą maksimalus užmokesčio už advokato teikiama pagalba rengiant dokumentą, kuriame pareikštas prašymas, reikalavimas, atsikirtimai ar paaiškinimai, dydis – 502 Eur (0,4 x 1566,40 Eur x 0,8 (2021 m. II ketv.); pagal 8.19 punktą už dalyvavimą teismo posėdžiuose – 640 Eur (0,1 x 5 val. x 1598,1 Eur (2021 m. III ketv.) x 0,8. Kitos atsakovui atstovaujančio teisininko darbu ataskaitose nurodytos paslaugos vertintinos kaip tam tikru procesiniu dokumentu parengimo, dalyvavimo teismo posėdžiuose sudedamoji dalis, todėl atskirai už šių paslaugų suteikimą nėra atlyginama. Atsakovui iš ieškovės turėjo būti priteista 7408 Eur teisinės pagalbos išlaidų, patirtų pirmosios instancijos teisme (bendrai bylinėjimosi išlaidų – 7492,70 Eur (su 84,70 Eur vertimo išlaidomis), atlyginimo.
73. Taigi, bylą nagrinėję teismai, nustatę ieškovei pareigą atlyginti trečiajam asmeniui E. M. jo patirtas bylinėjimosi išlaidas, priteisė iš ieškovės atsakovui teisinės pagalbos išlaidų atlyginimą, viršijanti Rekomendacijose nustatytus dydžius, netinkamai aiškino ir taikė proceso teisės normas, reglamentuojančias bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, todėl apeliacinės instancijos teismo priimto procesinio sprendimo dalis, kuria palikta nepakeista pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo iš ieškovės trečiajam asmeniui E. M., atsakovui priteisimo, keistina sumažinant trečiajam asmeniui E. M. priteistina bylinėjimosi išlaidų atlyginimą iki 556,60 Eur, t. v. priteisiant tik trečiojo asmens E. M. patirtų vertimo išlaidų atlyginimą, atsisakant priteisti trečiojo asmens E. M. patirtų 3176,25 Eur teisinės pagalbos išlaidų atlyginimą, o atsakovui sumažinant iki 7492,70 Eur ([CPK](#) 359 straipsnio 1 dalies 2 punktas).
74. Tenkinus atsakovo apeliacinį skundą, jam iš ieškovės priteistinas bylinėjimosi išlaidų, patirtos rengiant apeliacinį skundą ir atsiliepimą į ieškovės apeliacinį skundą, atlyginimas ([CPK](#) 93 straipsnio 1 dalis). Atsakovas teismui pateikė irodymus (PVM sąskaitas faktūras, darbu ataskaitas, mokėjimo nurodymų kopijas), patvirtinančius 7532,25 Eur sumokėjimą atsakovui atstovaujančiam teisininkui. Ši suma viršija Rekomendacijų 7, 8.10 ir 8.11 punktuose nurodytus dydžius (Lietuvos statistikos departamento skelbiamas 2021 m. III ketv. vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalies ūkyje (be individualių įmonių) buvo 1598,1 Eur), todėl ji mažintina iki 4794,3 Eur.
75. Ieškovės kasacinio skundo netenkinusi, teisėjų kolegija konstatuoja, kad teisę į kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą šiuo atveju įgijo atsakovas, kuris prašo priteisti 5112,25 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimą. Kasaciniame teisme atsakovas pateikė šių išlaidų realumą patvirtinančius irodymus. Šių bylinėjimosi išlaidų dydis neviršija Rekomendacijų 7., 8.12 ir 8.14 punktuose nurodytų dydžių (už kasacinį skundą, atsiliepimą į kasacinį skundą; Lietuvos statistikos departamento skelbiamas 2022 m. III ketv. vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalies ūkyje (be individualių įmonių) buvo 1799 Eur), todėl atsakovui iš ieškovės priteistinas 5112,25 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimas.
76. Kasaciniame teisme pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, nebuvo rengiama, todėl šių išlaidų atlyginimo klausimas nesprendžiamas ([CPK](#) 96 straipsnio 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. balandžio 12 d. nutartį pakeisti ir jos rezoliucinę dalį išdėstyti taip:

„Atmesti ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „CRT Partner“ apeliacinį skundą, atsakovo E. S. apeliacinį skundą tenkinti.

Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. sausio 17 d. sprendimo civilinėje byloje [Nr. e2-1745-996/2022](#) dalį dėl atsakovo E. S. (asmens kodas (duomenys neskelbtini) priteistinu netesybu už pavėluotą atsiskaitymą pakeisti – padidinti atsakovui E. S. iš ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „CRT Partner“ (juridinio asmens kodas 302760841) priteistas netesybas už pavėluotą atsiskaitymą iki 34 909,82 Eur (trisdešimt keturių tūkstančių devynių šimtų devynių Eur 82 ct) (atskaičius mokesčius).

Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. sausio 17 d. sprendimo civilinėje byloje [Nr. e2-1745-996/2022](#) dalį dėl atsakovo E. S. priteistino bylinėjimosi išlaidų, patirtų pirmosios instancijos teisme, atlyginimo pakeisti – sumažinti iš ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „CRT Partner“ atsakovui E. S. priteistas bylinėjimosi išlaidas iki 7492,70 Eur (septynių tūkstančių keturių šimtų devyniasdešimt dviejų Eur 70 ct).

Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. sausio 17 d. sprendimo civilinėje byloje [Nr. e2-1745-996/2022](#) dalį dėl trečiajam asmeniui, nepareiškančiam savarankiškų reikalavimų, E. M. (asmens kodas (duomenys neskelbtini) priteistino bylinėjimosi išlaidų, patirtų pirmosios instancijos teisme, atlyginimo pakeisti – sumažinti iš ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „CRT Partner“ trečiajam asmeniui, nepareiškančiam savarankiškų reikalavimų, E. M. priteistas bylinėjimosi išlaidas iki 556,60 Eur (penkių šimtų penkiasdešimt šešių Eur 60 ct).

Priteisti atsakovui E. S. iš ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „CRT Partner“ 4794,3 Eur (keturis tūkstančius septynis šimtus devyniasdešimt keturis Eur 30 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo.

Likusia Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. sausio 17 d. sprendimo dalį palikti nepakeista.“

Priteisti atsakovui E. S. iš ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „CRT Partner“ 5112,25 Eur (penkis tūkstančius vieną šimtą dvyliką Eur 25 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo.

Teisėjai Artūras Driukas

Virgilijus Grabinskas

Andžej Maciejewski